EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.2.14.
COM(2020) 56 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

az európai környezeti-gazdasági számlákról szóló 691/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

az európai környezeti-gazdasági számlákról szóló 691/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról

(1) BEVEZETÉS

Az európai környezeti-gazdasági számlákról szóló 691/2011/EU rendelet[1] közös keretet hoz létre az európai környezeti-gazdasági számlák összegyűjtésére, összeállítására, továbbítására és értékelésére. A rendelet 10. cikke a következőket mondja ki:

> *A Bizottság 2013. december 31-ig és ezt követően háromévente jelentést nyújt be az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz e rendelet végrehajtásáról. Ez a jelentés értékeli különösen a továbbított adatok minőségét, az adatgyűjtés módszereit, a tagállamokra és a válaszadókra háruló adminisztratív terheket, valamint e statisztikák kivitelezhetőségét és hasznosságát.*

Ez a harmadik jelentés, amellyel a Bizottság eleget tesz ennek a kötelezettségnek. A korábbi jelentéseket 2016-ban[2] és 2013-ban[3] tették közzé. Ez a végrehajtási jelentés a 2016 és 2018 közötti időszakot öleli fel.

(2) KÖRNYEZETI-GAZDASÁGI SZÁMLÁK

Az európai zöld megállapodással a Bizottság megerősítette elkötelezettségét az éghajlat- és környezetvédelmi kihívások kezelése iránt[4]. A Bizottság elkötelezte magát amellett, hogy az EU-t szilárdan a fenntartható és inkluzív növekedés új pályájára állítsa, biztosítva egyúttal az EU természeti tőkéjének védelmét és fejlesztését. A zöld megállapodás keretében az EU az alábbiakra törekszik:

- az EU 2050-re vonatkozó, klímasemlegességet célzó éghajlatvédelmi törekvéseinek fokozása;
- tiszta energiaellátás biztosítása;
- körforgásos gazdaság megteremtése;
- energia- és erőforrás-hatékony építés;
- szennyezőanyag-mentesség és toxikus anyagoktól mentes környezet;
- az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség megőrzése és helyreállítása;
- fenntartható és egészséges élelmiszerrendszer biztosítása;

1 http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:02011R0691-20140616

2 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1478531808092&uri=CELEX:52016DC0663

3 http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX:52013DC0864

4 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_hu.pdf

- a fenntartható és intelligens mobilitás előmozdítása.

A klímasemlegességre történő „méltányos átállás” biztosítása és az átállás finanszírozása olyan kulcsfontosságú törekvések, melyeknek az összes szakpolitikában érvényesülniük kell. Az európai zöld megállapodás szerves része a Bizottság azon stratégiájának, amely a 2030-ig tartó időszakra szóló fenntartható fejlődési menetrendnek és az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak megvalósítására irányul.

A környezeti-gazdasági számlák, vagy röviden környezeti számlák olyan erőteljes és sokoldalú információs keretet jelentenek, mellyel jól feltérképezhetőek gazdasági magatartásunk fenntarthatósági vonatkozásai. A hagyományos gazdasági statisztikák, mint például a nemzeti számlák, amelyek a GDP alapjául szolgálnak, nem veszik figyelembe a termelés, a fogyasztás, a beruházások vagy a finanszírozás környezeti vonatkozásait. A környezeti számlák azonban lehetővé teszik a gazdasági és környezeti szempontok együttes figyelembevételét, és ezáltal teljesebb képet kapunk gazdasági magatartásunkról.

A környezeti számlák legfontosabb jellemzője az *integráció*. Ez jelenti egyrészt a környezeti és a gazdasági szempontok integrációját, másrészt azt, hogy e számlarendszer egységes gazdasági elszámolási rendszerbe foglal egy sor alapvető tematikus környezeti tényezőt, úgymint: i. energia, adózás és levegőkibocsátások; ii. az anyagok kitermelése és a hulladék; valamint iii. a kormányzat és a vállalatok kiadásai és beruházásai. Ez az integráció lehetővé teszi koherens mutatórendszerek létrehozását, és segít megtalálni az ágazati szakpolitikák közötti lehetséges szinergiákat és kompromisszumokat. A környezeti számlák az alábbiak révén segítik ezt elő.

- Koherens mutatórendszereket biztosítanak, amelyek átfogó és egységes gazdasági és környezeti kontextusban kapcsolódnak össze. Ennek megfelelően a számlák a természeti tőke legfontosabb elemeire (levegő, víz, föld és biológiai sokféleség) vonatkozó értékelési keretekhez is jól használhatóak, és segítenek az olyan sokdimenziós, több ágazatot érintő kérdések vizsgálatában, mint a fenntartható fejlődési célok vagy a körforgásos gazdaság megvalósításában elért előrelépés.
- Struktúrát biztosítanak az elemzéshez, és javítják az elemzési lehetőségeket. Az információkat úgy szervezik, hogy ki lehessen aknázni az önálló tematikus területek közötti szinergiákat. Ez lehetővé teszi a költséghatékonysági elemzéseket, a forgatókönyv-modellezést és az előrejelzéseket. A számlák révén fel lehet mérni, hogy az import, az export, a fogyasztás és a beruházások külön-külön mennyi kibocsátást eredményeznek és mennyi erőforrást használnak fel, az input-output technikák alkalmazásával pedig ki lehet számítani a lábnyom típusú mutatókat. A számlák emellett lehetővé teszik annak mérését is, hogy a természeti erőforrások és az energia mennyivel járul hozzá a gazdasági növekedéshez (növekedési számvitel, dekompozíciós elemzés).

A számlákon alapuló megközelítés hasznos, mivel nagyon jó minőségű információkat eredményez (a forrásadatok integrálásával és kombinálásával megbízható becsléseket biztosít), és lehetővé teszi a már rendelkezésre álló adatok újbóli felhasználását, csökkentve ezzel a vállalkozásokra és a polgárokra háruló adminisztratív terhet.

Európai szinten az *európai* környezeti számlák alátámasztják a környezeti kérdések nemzetek feletti jellegét, és az összes tagállam és környezeti téma tekintetében szisztematikus megközelítést és lefedettséget biztosítsanak, lehetővé téve ezzel a tagállamok szakpolitikáinak értékelését és összehasonlítását.

Az európai környezeti számlák az integrált környezeti-gazdasági számlák rendszere (SEEA) 2012 – központi keret nemzetközi standardon (SEEA CF) alapulnak[5]. Ezt a standardot az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Bizottság (Eurostat), az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete, a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), a Nemzetközi Valutaalap és a Világbank-csoport védnöksége alatt dolgozták ki és jelentették meg.

A rendelet létrehozza az európai környezeti-gazdasági számlákat. A rendelet EGT-vonatkozással bír[6]. A számlákat modulokba szervezi, eredetileg az alábbi három modult (a rendelet I–III. melléklete) hozta létre:

- **Levegőkibocsátási számlák:** hat üvegházhatású gáz (ideértve többek között a szén-dioxidot és a biomasszából származó, üzemanyagként használt szén-dioxidot) és hét légszennyező anyag (többek között az ammónia és a finom szálló por) kibocsátása a légkörbe, 64 kibocsátó iparágra és a háztartásokra lebontva.
- **Környezetvédelmi vonatkozású adók, gazdasági tevékenység szerint:** négy nagy csoportra – energia, közlekedés, szennyezés és erőforrások – kivetett környezetvédelmi adók, 64 fizető iparágra, a háztartásokra és a nem rezidensekre lebontva.
- **Gazdasági szintű anyagáramlás-számlák:** a gazdaságba bevitt anyagok, a gazdaságon belüli anyagfelhalmozás és a más gazdaságokba vagy a környezetbe kibocsátott anyagok.

2013 óta kötelező adatokat szolgáltatni a Bizottság (Eurostat) számára az I-III. melléklet alapján.

2014-ben a rendelet az alábbi három további modullal egészült ki (IV–VI. melléklet)[7]:

- **Környezetvédelmi kiadási számlák:** a gazdasági egységek által környezetvédelmi célokra fordított kiadások.
- **Környezeti áruk és szolgáltatások ágazatának számlái:** a kifejezetten környezetvédelmi vagy erőforrás-gazdálkodási célból tervezett és előállított áruk és szolgáltatások kibocsátása, hozzáadott értéke és exportja. A tevékenységekhez kapcsolódó foglalkoztatásról is be kell számolni.

5 http://unstats.un.org/unsd/envaccounting/seea.asp

6 Alkalmazandó Norvégiára és Izlandra. Liechtenstein számára teljes eltérés engedélyezett. A Svájc és az Európai Unió között létrejött kétoldalú statisztikai megállapodás 2019 decembere óta magában foglalja ezt a rendeletet is.

7 Az Európai Parlament és a Tanács 538/2014/EU rendelete (2014. április 16.) az európai környezeti-gazdasági számlákról szóló 691/2011/EU rendelet módosításáról.

- **Fizikai energiaáramlási számlák:** energiaáramlás a környezetből a gazdaságba (természetes energiaforrások kitermelése), a gazdaságon belül (energiatermékek gyártása és használata) és a gazdaságból a környezetbe (energiamaradványok kiürítése).

2017 óta kötelező adatokat szolgáltatni a Bizottság (Eurostat) számára a IV-VI. melléklet alapján.

2019 októberében az Európai Számvevőszék közzétette az európai környezeti-gazdasági számlákról szóló 16/2019. sz. különjelentését[8]. A Számvevőszék ellenőrizte, hogy a Bizottság megfelelően hozta-e létre, kezeli-e és használja-e fel a környezeti számlákat. A Számvevőszék megállapította, hogy a környezeti számlák fontos adatforrások, amelyek segítségével nyomon követhető és értékelhető, hogy milyen előrelépések történtek a környezetvédelmi politikák, például a hetedik környezetvédelmi cselekvési program, valamint az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása felé. A Számvevőszék három ajánlást fogalmazott meg, az alábbiakkal kapcsolatban: i. a környezeti számlákra vonatkozó stratégiai keret, ii. relevancia a szakpolitikai döntéshozatal szempontjából és iii. az adatok időszerűsége. Bár az ajánlások részben egybevágnak a Bizottság (Eurostat) és a tagállamok jelenlegi tevékenységével, a Számvevőszék jelentése további munkát fog megkövetelni.

(3) AZ UTOLSÓ JELENTÉS ÓTA FOLYTATOTT TEVÉKENYSÉGEK

JOGI KERET

A legutóbbi, 2016-os végrehajtási jelentés óta nem fogadtak el új jogi aktust a rendelethez kapcsolódóan.

ADATGYŰJTÉSI MÓDSZEREK ÉS ADMINISZTRATÍV TEHER

A környezeti-gazdasági számlák általában nem igényelnek új adatgyűjtést. Elsősorban azokat az adatokat használják fel, amelyek már a nemzeti hatóságok rendelkezésére állnak, szükség esetén becslésekkel kiegészítve. Ennek az az oka, hogy nem csak a nemzeti számlákból, hanem igen széles körből, például az energia, a közlekedés, a mezőgazdaság, a kormányzati kiadások és az adózás területéről, valamint más, nem statisztikai forrásokból származó adatokat kapcsolnak össze.

A rendeletben meghatározott adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítése érdekében a tagállamok kiigazíthatják a már meglévő adatokat, hogy azok összhangban legyenek a SEEA CF fogalmaival. Ez külön munkát igényelhet a tagállamok statisztikai hivatalai részéről. A tény, hogy a környezeti-gazdasági számlák újrahasznosítják a meglévő adatokat, azt jelenti, hogy a vállalkozások és a háztartások adatszolgáltatási kötelezettségei csak csekély mértékben növekednek, feltéve, hogy az adatforrások léteznek, és aktualizálják is azokat. Az országok úgy is dönthetnek, hogy a környezeti-gazdasági számlák céljaira külön adatgyűjtési folyamatokat hoznak létre, amely javítja az adatminőséget. Például a környezeti áruk és szolgáltatások ágazat számlái (a rendelet V. melléklete) esetében néhány országban célzott

[8] https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR19_16/SR_EEEA_HU.pdf

felmérést végeztek a többi adatforrás kiegészítése céljából. A felmérések, amelyekre évente vagy többévente kerül sor, a vállalkozások számára általában csekély terhet jelentenek.

A nemzeti hatóságok (jellemzően a nemzeti statisztikai intézetek) végzik el a számlák előállításához szükséges munka legnagyobb részét, amely magában foglalja a meglévő adatok feldolgozását és a bennük rejlő elemzési lehetőségek bővítését. A rendelet hat melléklete alapján szükséges számlák összeállításához az egyes nemzeti hatóságoknál szükséges munkaerő átlagos becsült száma négy-hat teljes munkaidős egyenérték. A tagállamok között vannak különbségek, eltérő körülményeik, adatforrásaik megléte/kiterjedése stb. miatt. A számlák jelentősen növelik az alapadatok értékét és növelik a mellékletekben meghatározott területek (pl. levegőkibocsátás és energiafelhasználás) közötti kölcsönös interakciók elemzésében rejlő lehetőségeket. Több nemzeti hatóság (a Bizottság által társfinanszírozott) kísérleti tanulmányok során alakította ki adatfeldolgozási és elemzési módszereit.

MEGVALÓSÍTHATÓSÁG ÉS HATÉKONYSÁG

A jogi keretre a Bizottság a rendeletben meghatározott modulok tesztelését és kipróbálását követően tett javaslatot, így biztosítva azok megvalósíthatóságát (lásd alább). A tesztelésre a tagállamokkal együttműködve kerül sor, így biztosítva szaktudásuk hasznosítását és egyetértésüket a modulok megvalósíthatóságát illetően. A további új lehetséges modulok vonatkozásában jelenleg is folynak kísérleti tanulmányok.

A környezeti-gazdasági számlák hatékonysága két tényezőtől függ: először is attól, hogy milyen módon lehet egy közös keretbe átrendezni a meglévő információkat; másodszor, hogy hogyan és milyen mértékben használják fel a számlákat.

Az első tényezőt illetően a meglévő információk átrendezésének egyik példáját a levegőkibocsátási számlák (a rendelet I. melléklete) képviselik. A levegőkibocsátási számlák az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye (UNFCCC) és az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának a nagy távolságra jutó, országhatárokon átterjedő levegőszennyezésről szóló egyezménye (CLRTAP) által igényelt jelentésekhez előírt levegőkibocsátási nyilvántartások számára már begyűjtött információkon alapulnak. Ezeket az adatokat további információkkal egészítik ki annak érdekében, hogy megfeleljenek a nemzeti számláknál használt osztályozási rendszereknek és fogalmaknak. Ezt követően a levegőkibocsátási számlákat az input-output táblázatokkal kombinálva meg lehet határozni a környezeti lábnyomot; ha pedig a nemzeti számlákkal kombinálják őket, akkor kiszámítható, hogy a környezet milyen mértékben járul hozzá a gazdasági növekedéshez (dekompozíciós elemzés).

A levegőkibocsátási számlákat a környezeti számlákkal kombinálva más területeken is lehet használni, például az energetika vagy a környezetvédelmi adók területén. Ezek az információk a társadalom és a környezet kölcsönhatásainak leírására és elemzésére szolgáló ok-okozati keretekben, például az Európai Környezetvédelmi Ügynökség által elfogadott DPSIR-modellben is felhasználhatók.

Ami a második pontot illeti, a környezeti számlák támogatják az EU hetedik, 2020-ig tartó, „Jólét bolygónk felélése nélkül” elnevezésű környezetvédelmi cselekvési programját[9]. A

[9] http://ec.europa.eu/environment/action-programme/

környezeti-gazdasági számlák segítségével mérik a fenntartható fejlődési célok uniós kontextusban történő megvalósításában elért előrelépést[10]. A környezeti számlákat ezenkívül a körforgásos gazdaság megteremtésére irányuló uniós szakpolitikák megvalósításában elért előrelépés mérésére is használják, mivel a környezeti számlákon alapuló mutatók részét képezik a körforgásos gazdaság uniós nyomonkövetési keretrendszerének[11]. A környezetvédelmi adókat (a rendelet II. melléklete) a környezetvédelmi adók reformjával foglalkozó tanulmányokban használják[12].

A LEGUTÓBBI JELENTÉS ÓTA SZOLGÁLTATOTT ADATOK MINŐSÉGE

A rendelet előírja a tagállamok és az EGT-országok számára, hogy adatokat szolgáltassanak az Eurostatnak.[13] Emellett Svájc, valamint több tagjelölt és potenciális tagjelölt ország is szolgáltat bizonyos adatokat önkéntes alapon. Ez a végrehajtási jelentés az első országcsoportra fókuszál (EU-/EGT-országok). Az Eurostat a kapott adatokat validálja, és közzéteszi a webhelyén[14], technikai magyarázatokkal (metaadatok) és háttérinformációkkal együtt, ez utóbbiaknak egy külön részt[15] szentelve.

A tagállamok túlnyomó többsége megbízhatóan szolgáltat teljes adatkészleteket a rendeletben meghatározott határidőkre. Néhány tagállam jelezte, hogy késni fog az adatszolgáltatással, általában néhány napot; csak egy tagállam jelzett hosszabb késedelmet. E késedelmek ténylegesen nem befolyásolják az adatok feldolgozását vagy közzétételét.

Azonosítottak néhány olyan területet és meghatározott tételt, amelyek esetében az országok nehezen tudnak jó minőségű adatokat biztosítani. A Bizottság (Eurostat) továbbra is azon dolgozik a tagállamokkal, hogy szakmai szinten oldják meg a problémákat. Amíg az e területekkel kapcsolatos problémák nem oldódnak meg teljesen, a Bizottság (Eurostat) pótolta a hiányokat a tagállamok által szolgáltatott adatokban, és kiszámította az uniós összesített adatokat, hogy a felhasználók számára minimalizálja a hiányos adatszolgáltatásból fakadó információveszteséget.

---

10 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/KS-01-18-656 A környezeti számlákon alapuló mutatók közé tartozik pl. az „erőforrás-termelékenység”, a „körforgásos anyagfelhasználási arány” és a „környezetvédelmi adóknak a teljes adóbevételen belüli részaránya”.

11 https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/indicators/monitoring-framework A környezeti számlákon alapuló mutatók egyike a „körforgásos anyagfelhasználási arány”.

12 https://ec.europa.eu/environment/integration/green_semester/index_en.htm

13 A három új modul vonatkozásában Spanyolország, Franciaország, Olaszország és Ciprus számára a Bizottság engedélyezte az eltérést az európai környezeti-gazdasági számlákról szóló 691/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettől való eltéréseknek Spanyolország, Franciaország, Olaszország és Ciprus számára történő engedélyezéséről szóló, 2016. március 7-i (EU) 2016/335 bizottsági végrehajtási határozat alapján (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32016D0335).

Továbbá a 691/2011/EU rendelet IV. melléklete 5. szakaszának 1. pontja eltérést engedélyez azon NACE-kódok tekintetében, amelyeket a tagállamok a vállalkozások szerkezeti statisztikáiról szóló 295/2008/EK rendelet alapján nem kötelesek gyűjteni.

Az EFTA Felügyeleti Hatóság 2015. október 20-i határozata alapján Izland számára 2019-ig ideiglenes eltérés engedélyezett a IV–VI. melléklet szerinti adatok szolgáltatása tekintetében. Az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás XXI. mellékletének (Statisztika) módosításáról szóló, 2012. április 30-i 98/2012 EGT vegyes bizottsági határozat alapján Liechtenstein számára engedélyezett a 691/2011/EU rendelettől való teljes eltérés (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1579733189274&uri=CELEX:22012D0098).

14 https://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/data/database

15 http://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/overview

2016 és 2018 között az alábbi tevékenységekre került sor az adatok minőségének javítása érdekében.

A 2013 óta jelentett számlák tekintetében, amelyekre vonatkozóan már több tapasztalat áll rendelkezésre, az előző végrehajtási jelentés már azonosított néhány olyan területet és tételt, amelyek esetében az országok nehezen tudnak jó minőségű adatokat biztosítani. Alább ismertetjük az előző végrehajtási jelentésben jelzett azon problémákat, amelyeket mostanra megoldottak vagy folyamatban van a megoldásuk.

- Az I. melléklethez (levegőkibocsátási számlák) kapcsolódó, már megoldott problémák: a fluortartalmú gázok kibocsátásának lefedettsége. A III. melléklethez (gazdasági szintű anyagáramlás-számlák) kapcsolódó, már megoldott problémák: i. a növényi maradékokra, a takarmánynövényekre és a legelt biomasszára, valamint a homok- és kavicskitermelésre vonatkozó becslések (a problémák megoldásához a 2018-ban kiadott új Eurostat-kézikönyv[16] és a növénytermesztésre vonatkozóan újonnan közzétett Eurostat-statisztikák nyújtottak iránymutatást és javasoltak megoldásokat); ii. igazodás az illetőség elvéhez az egész EU tekintetében.

- Az I. melléklethez kapcsolódóan az alábbi problémák megoldása van folyamatban: az adatok összeegyeztetése az UNFCCC és a CLRTAP által előírt jelentési kötelezettségek teljesítéséhez szükséges becslésekkel (a megoldás, amely a légiutas-forgalomra és a közúti tehergépjármű-forgalomra vonatkozó nemzetközi statisztikákra támaszkodik, már kidolgozás alatt van). A II. melléklethez kapcsolódóan (Környezetvédelmi vonatkozású adók, gazdasági tevékenység szerint) az alábbi problémák megoldása van folyamatban: i. a nem rezidensektől származó adóbevétel összegének megállapítása jelentősen javult, mivel az országoknak majdnem 70 %-a már teljes körűen szolgáltat adatokat ezen bevételekről; ii. a makrogazdasági statisztikák felülvizsgálatának köszönhetően ma már csak ritkán használnak nem megfelelő adminisztratív forrásadatokat.

Ezen problémák megoldásán túlmenően az I–III. melléklethez kapcsolódóan szolgáltatott adatok minősége a 2016-os végrehajtási jelentés óta egyenletessé vált, az alábbiaknak köszönhetően: i. hosszabb idősorok; ii. az adathiányok pótlása; iii. a koherencia növelése; iv. a hitelesítési és közzétételi eljárások fejlesztése; és v. az országok a rendelet követelményeit meghaladóan, önkéntesen jelentenek kiegészítő változókat és bontásokat. Továbbá az adatok közzététele is gyorsabbá vált az Eurostat speciális, modellalapú korai becsléseinek és a tagállamok általi gyorsabb adatszolgáltatásnak köszönhetően.

Ami a IV–VI. mellékletet illeti (környezetvédelmi kiadási számlák, környezeti áruk és szolgáltatások ágazatának számlái, illetve fizikai energiaáramlási számlák), az első jelentéstételi határidő (2017 vége) előtt, a 2016–2017-es időszakban zajlott az első kötelező adatgyűjtésre való felkészülés, mely a következőket foglalta magában: i. éves önkéntes adatgyűjtések; ii. a Bizottság (Eurostat) útmutatása; iii. kézikönyvek összeállítása; és iv. adat-összeállítási eszközök, valamint képzés biztosítása. 2018 óta a képzés folytatódott, a munka pedig elsősorban arra irányult, hogy a tagállamok visszajelzést kapjanak az általuk

[16] https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-18-006

szolgáltatott adatok minőségéről. A szakértői csoportok (munkacsoportok) az alábbi két módszertani kérdésre próbáltak megoldásokat kialakítani: i. a közúti közlekedésből származó kibocsátások felosztása a NACE-osztályozás szerint (elsősorban az I. és a VI. melléklethez kapcsolódóan) és ii. a környezeti gazdasági tevékenységek osztályozásának aktualizálása (a IV. és az V. melléklethez kapcsolódóan).

Általában véve mind a hat melléklet tekintetében javult a szolgáltatott adatok minősége a 2016–2018-as időszak során. Az I–III. melléklethez a tagállamok által a rendelet alapján szolgáltatott statisztikai adatok kiváló minőségűek. A IV–VI. melléklethez szolgáltatott adatok kevésbé érettek, mivel a kötelező jelentéstétel csak 2017-ben kezdődött, és addig csak kétszer került sor adatgyűjtésre. Ráadásul a IV. és az V. melléklet összetettebb a többi mellékletnél, és más forrásadat-kategóriákat igényel. A Bizottság várakozásai szerint a IV–VI. melléklethez szolgáltatott adatok minősége a következő években javulni fog. Vannak még olyan területek, ahol fejlődésre van szükség. A Bizottság (Eurostat) továbbra is azon dolgozik a tagállamokkal, hogy szakmai szinten oldják meg a problémákat. A minőség javítása érdekében több intézkedés tervbe van véve, vagy már folyamatban is van a végrehajtásuk (lásd a következő szakaszt).

(4) JAVÍTÓ CÉLÚ INTÉZKEDÉSEK

Ez a szakasz a rendelet 10. cikkének megfelelően az új környezeti-gazdasági számlamodulok bevezetésére irányuló javaslatokat és az adatminőség, valamint az adatgyűjtési módszerek javítása érdekében hozott intézkedéseket tárgyalja.

Az e szakaszban bemutatott kezdeményezések két fő stratégia eredményeként jöttek létre. Az első a SEEA CF megvalósítási stratégiája[17] – a SEEA CF az a nemzetközi statisztikai standard, amelynek az európai környezeti-gazdasági számláknak meg kell felelniük. Ez a világméretű megvalósítási stratégia rugalmas és moduláris megközelítést ajánl annak érdekében, hogy a különböző szakpolitikai igényeket és az eltérő szinteken rendelkezésre álló adatokat is be lehessen fogadni.

A második a környezeti számlák 2019–2023-as időszakra vonatkozó európai stratégiája[18]. Erről a további munkára vonatkozó programról a Bizottság (Eurostat) és a tagállamok egyeztek meg, és az európai statisztikai rendszer bizottságában fogadták el azt. A stratégia összehangolja az európai erőfeszítéseket, és előkészíti a lehetséges új modulokat. A 2019 és 2023 közötti időszak célkitűzései a következők:

- a jelenlegi európai környezeti számlák minőségének további javítása, beleértve a hosszú idősorokat és az időszerűséget;
- az európai környezeti számlák relevanciájának és tartalmának jobb kommunikációja, beleértve a környezeti modulok egész rendszerének kommunikációját;
- a felhasználók igényeinek kiszolgálása további, a jelenlegi európai környezeti számlákon alapuló kiterjesztések, alkalmazások és mutatók (például lábnyomok) biztosításával;

17 http://unstats.un.org/unsd/statcom/doc13/BG-SEEA-Implementation.pdf

18 https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1798247/6191525/European+Strategy+for+Environmental+Accounts/

- annak felmérése, hogy szükséges-e az európai környezeti számlákat új prioritásoknak és területeknek megfelelően kiigazítani;
- pénzügyi források, képzés, kézikönyvek és adat-összeállítási eszközök biztosítása azok számára, akik a tagállamokban a számlákat készítik;
- hozzájárulás az ENSZ SEEA globális standardjainak továbbfejlesztéséhez és olyan globális kezdeményezésekhez, mint a fenntartható fejlődési célok megvalósításának nyomon követése.

A környezeti számlák európai stratégiája nem akadályozza a tagállamokat abban, hogy nemzeti körülményeik, szakpolitikai szükségleteik és rendelkezésre álló forrásaik függvényében további munkafolyamatokat fejlesszenek.

JAVASLATOK ÚJ MODULOKRA

A rendelet 10. cikke szerint ezt a végrehajtási jelentést – adott esetben és a kísérleti tanulmányok megállapításainak figyelembevételével – ki kell egészíteni új modulokra irányuló javaslatokkal több felsorolt területen[19].

Folyamatban van több új számla kidolgozása, többek között a rendelet 10. cikkében felsorolt területeken, és a rendelet 4. cikkének (2) bekezdése által létrehozott, kísérleti tanulmányokra vonatkozó programot továbbra is használják. A 2016–2018-as időszakban a tagállamok kísérleti tanulmányokat végeztek az ökoszisztéma-számlákkal, a környezeti támogatásokkal és hasonló transzferekkel, a vízszámlákkal, valamint az erőforrás-gazdálkodási kiadási számlákkal kapcsolatban.

Ezen kísérleti tanulmányok mellett az alábbi fejlesztési tevékenységekre került sor.

- A környezeti támogatásokkal és hasonló transzferekkel kapcsolatban az Eurostat 2015 óta önkéntes adatgyűjtést folytat. Eddig mintegy 13 tagállam vesz részt az adatgyűjtésben, de a tagállamok kritikus tömegét még nem sikerült elérni. A közelmúltban a fosszilis tüzelőanyagokra nyújtott támogatással kapcsolatban is megkezdődött a munka, a fenntartható fejlődési célokra vonatkozó mutatókkal összefüggésben. A környezeti támogatások a környezeti adóknál nagyobb kihívást jelentő terület, mivel bonyolultabb őket rögzíteni az államháztartási statisztikákban.
- Az ökoszisztéma-számlákkal kapcsolatban jelentős fejlődés történt a Bizottság INCA-projektjének[20] köszönhetően (az 1. fázis már lezárult, a 2. fázis folyamatban van), amely a tervek szerint 2020 végére zárul le. A tagállamoknak jelenleg nem kell csatlakozniuk, de folyamatos tájékoztatást kapnak, és csatlakozhatnak majd, ha a projekt sikeresnek bizonyul. Az INCA mellett a Bizottság (Eurostat) hozzájárult a

[19] A 10. cikkben felsorolt új területek közül háromból új modul lett (a rendelet IV–VI. mellékletében foglalt modulok), ezért ezek már nem szerepelhetnek a jövőbeli javaslatokban.

[20] A természeti tőke és az ökoszisztéma-szolgáltatások integrált számlarendszere, lásd a projektismertetőt (http://ec.europa.eu/environment/nature/capital_accounting/pdf/KIP-INCA-ScopingPaper.pdf) és az első szakaszra vonatkozó záró jelentést (http://ec.europa.eu/environment/nature/capital_accounting/pdf/KIP_INCA_final_report_phase-1.pdf).

SEEA kísérleti ökoszisztéma-számlarendszerére vonatkozó technikai ajánlások[21] 2017. decemberi megjelentetéséhez, és a SEEA kísérleti ökoszisztéma-számlarendszerének a tervek szerint 2020-ban lezáruló felülvizsgálatához[22].

- A vízszámlákat illetően a Bizottság (Eurostat) kidolgozta a fizikai vízáramlási számlák koncepcióját, melyet egy kézikönyv-tervezetben foglalt össze. Adatgyűjtés nem indult. A Bizottság (Eurostat) követi az Európai Környezetvédelmi Ügynökség tevékenységeit a vízszámlák létrehozása érdekében.
- Az erdőterületek számláit illetően a Bizottság (Eurostat) átszervezte és egyszerűsítette az önkéntes adatgyűjtés folyamatát. Egyes részt vevő tagállamokban az a tapasztalat, hogy a korábbi kísérletek nem feleltek meg a felhasználók várakozásainak, ezért a munkát nemzeti szinten abbahagyták, más tagállamokban viszont nagy igény mutatkozik.

A tagállamok támogatnák új modulok kialakítását, de mindezt lassabb ütemben szeretnék tenni, mivel nem biztosak benne, hogy a rendszeres adatszolgáltatáshoz elegendő erőforrással rendelkeznek. A rendelet már bevezette azokat a modulokat, amelyek a jelek szerint a legalacsonyabb költségen a legnagyobb hasznot hozzák. Úgy tűnik, hogy a fennmaradó új lehetséges modulok aránylag kisebb haszonnal járnak és költségesebbek.

A relevanciával kapcsolatos prioritások a jövőben változhatnak. A technológiában jelentős fejlődés zajlik, lásd big data, műholdas képek (Kopernikusz program) stb. A szakpolitikák alakításához egyre több információra van szükség az olyan területeken, mint pl. a fenntartható fejlődési célok vagy a körforgásos gazdaság megvalósítása, a természeti tőke megóvása stb. Az éves fenntartható növekedési stratégiában[23] nagyobb szerepet kap a környezeti fenntarthatóság (az éghajlatváltozást is beleértve), amely az egyik stratégiai fontosságú célkitűzés a termelékenység, a méltányosság és a makrogazdasági stabilitás mellett[24]. A Bizottság továbbra is figyelemmel kíséri e rendelet végrehajtását.

MINŐSÉGFEJLESZTÉS: A LEGÚJABB FEJLEMÉNYEK

A számlák minőségének javítása az elkövetkező években is kiemelt feladat lesz. A minőségfejlesztés a környezeti számlák európai stratégiájának is központi törekvése. A minőségfejlesztés növeli a statisztikák relevanciáját és lehetővé teszi a hatékonyság növelését, ami pedig csökkenti az adminisztratív terheket. Ezzel kapcsolatban az alábbi tevékenységek zajlanak jelenleg, vagy várhatóak a közeljövőben.

a) **Támogatások nyújtása kísérleti tanulmányokhoz és minőségfejlesztésekhez.** A rendelet 4. cikke szerint a Bizottságnak kísérleti tanulmányokra vonatkozó programot kell kidolgoznia, amelyet a tagállamok önkéntes alapon valósítanának meg. A tanulmányok célja a következő: i. a jelentési módszerek fejlesztése és az adatminőség

21 https://seea.un.org/sites/seea.un.org/files/technical_recommendations_in_support_of_the_seea_eea_final_white_cover.pdf

22 https://seea.un.org/content/seea-experimental-ecosystem-accounting-revision

23 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1578392227719&uri=CELEX%3A52019DC0650

24 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european-semester-annual-sustainable-growth-strategy_en.pdf

javítása; ii. hosszú idősorok létrehozása; iii. az adatok feldolgozásához használt módszerek fejlesztése és iv. annak tesztelése, hogy a környezeti-gazdasági számlák új moduljainak bevezetése mennyire megvalósítható. A Bizottság (Eurostat) minden évben társfinanszírozást biztosított a kísérleti tanulmányokhoz (jelenleg a költségek 90 %-a), és az eredményeket közzétette a „közigazgatási rendszerek, gazdasági szervezetek és állampolgárok részére kifejlesztett kommunikációs és információs forrásközpont" (CIRCABC) nyilvános webhelyen[25]. Ezeket az eredményeket figyelembe veszik a minőségfejlesztések tervezésekor és az új környezeti-gazdasági számlamodulok bevezetésekor.

b) **Az adatok elérhetővé válásában tapasztalható késedelem csökkentése korai becslések készítésével** A környezeti számlákat eredetileg meglehetősen részletes, strukturális adatoknak tekintették, melyek csak jelentős késedelemmel válnak elérhetővé. A Bizottság (Eurostat) a tagállamokkal együtt felméri, hogy van-e lehetőség a környezeti számlák korábbi összeállítására és benyújtására, és azt is vizsgálják, hogy miként lehetne korai becsléseket készíteni néhány főbb mutatóra vonatkozóan. Lehetséges, hogy e korai becsléseknél magasabb lenne a hibahatár és a rendeletben előírt adatokhoz képest kevésbé részletesek lennének, de úgy tűnik, hogy értékes korai információval szolgálnának a felhasználók számára. A korai becslések révén a statisztikákat néhány hónappal korábban el lehetne készíteni, anélkül hogy növekednének a tagállamokra háruló terhek. Jelentős előrelépés történt azzal kapcsolatban, hogy több korai becslés készüljön és ezek pontosabbak legyenek. Ennek eredményeképp a Bizottság (Eurostat) most már hat hónappal a referenciaév végét követően kidolgozza és közzéteszi a gazdasági szintű anyagáramlás-számlákra (a rendelet III. melléklete) vonatkozó korai becsléseket, vagyis 18 hónappal korábban, mint a rendeletben előírt határidő. Ehhez hasonlóan a Bizottság (Eurostat) a levegőkibocsátási számlákra (I. melléklet) vonatkozó becsléseket is 12 hónappal a referenciaidőszak végét követően készíti el, vagyis a rendeletben előírtakhoz képest egy évvel korábban. Emellett folyik a munka a környezetvédelmi adókra vonatkozó adatoknak (II. melléklet) és a nemzeti számlák ESA 2010 adatszolgáltatási programjának megfelelően összeállított nemzeti adójegyzékek adatainak az egyesítésével kapcsolatban[26]. A Bizottság (Eurostat) jelenleg vizsgálja a korai becslések más modulok tekintetében való bevezetésének kivitelezhetőségét és ezen becslések minőségét.

c) **Kézikönyv-kiadás és módszertani útmutatás nyújtása.** Ez a referenciaanyag lehetővé teszi a statisztikák elkészítését, és segítséget nyújt a statisztikusoknak az EU-n belül és azon kívül is. A legutóbbi, 2016-os végrehajtási jelentés óta a Bizottság (Eurostat) a következő kézikönyveket és iránymutatásokat adta ki: i. Handbook on environmental goods and services sector[27] [Kézikönyv a környezeti áruk és szolgáltatások ágazatáról] (2016); ii. Practical guide on environmental goods and services sector[28] [Gyakorlati útmutató a környezeti áruk és szolgáltatások

25 https://circabc.europa.eu/ui/group/b01d2930-990e-44fb-9121-a9a6b00a1283/library/bfd9a826-38e7-4a02-b7d6-89064f903e51?p=1&n=10&sort=modified_DESC

26 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX:32013R0549

27 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-16-008

28 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-16-011

ágazatához] (2016); iii. Handbook on environmental protection expenditure accounts[29] [Kézikönyv a környezetvédelmi kiadási számlákról] (2017); és iv. Handbook on economy-wide material flow accounts[30] [Kézikönyv a gazdasági szintű anyagáramlás-számlákról] (2018).

d) **Az adattovábbítás és a továbbított adatok minőségéről szóló jelentések standardjainak meghatározása** A hatékonyság és megbízhatóság növelése érdekében a tagállamok és a Bizottság (Eurostat) standardokat fogadtak el az adattovábbításra vonatkozóan. Ezeket a standardokat összehangolták az ENSZ, az OECD és a Bizottság (Eurostat) globális standardjaival, lehetővé téve ezzel a környezeti információk globális adatbázisainak létrehozását. Ami az adatok minőségéről szóló jelentések készítését illeti, fokozatosan kivezetik a Microsoft Word és Excel használatát, és a jövőben a jelentések tulajdonosi szoftver használata nélkül készülnek.

e) **Osztályozási rendszerek naprakészen tartása** A Bizottság (Eurostat) és a tagállamok naprakészen tartanak és továbbfejlesztenek két, a IV. és az V. melléklethez kapcsolódó osztályozást: a környezetvédelmi tevékenységek osztályozási rendszerét és az erőforrás-gazdálkodási tevékenységek osztályozási rendszerét. Ezek az osztályozási rendszerek Európán kívül is használatosak.

f) **Adat-összeállítási eszközök biztosítása.** A Bizottság (Eurostat) a tagállamok és más országok számára létrehozza a számlák összeállítására alkalmas eszközöket. Biztosítja például a PEFA-Builder elnevezésű informatikai eszközt, amely az energiastatisztikák alapján összeállítja az energiaáramlási számlákat (a rendelet VI. melléklete). A Bizottság (Eurostat) naprakészen tartja a számlák összeállításához szükséges termékek és tevékenységek jegyzékeit (osztályozási rendszereiket). A Bizottság (Eurostat) eszközöket biztosít a lábnyom – ami a gazdasági szereplők (vállalkozások, háztartások, kormányzat) globális környezeti hatását méri a természeti erőforrások használata közben – kiszámításához. A lábnyomokat a környezeti-gazdasági számlák és más statisztikák, például az input-output adatokat tartalmazó táblázatok kombinációjából lehet kiszámítani.

g) **Tanfolyamok szervezése** az európai statisztikai képzési program keretében. A Bizottság évente körülbelül öt tanfolyamot szervez a környezeti-gazdasági számlák tárgyában. A korábbi tanfolyamokon használt anyag elérhető a CIRCABC webhelyen.[31]

h) **Az országok közötti tapasztalatcsere előmozdítása.** A Bizottság (Eurostat) két munkacsoportot[32] szervez, amelyek évente találkoznak annak érdekében, hogy kicseréljék tapasztalataikat, azonosítsák a bevált gyakorlatokat és összehangolják a fejlesztéseket. Olyan munkacsoportok is működnek, amelyek konkrét módszertani kérdéseket tanulmányoznak és ajánlásokat javasolnak. A Bizottság (Eurostat) részt vesz az OECD, az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága és az ENSZ által szervezett nemzetközi kezdeményezésekben.

---

29 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-17-004

30 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-18-006

31 https://circabc.europa.eu/w/browse/6ade1ca8-6a06-44bd-bff0-498217d0ec05

32 A környezeti számlákkal foglalkozó munkacsoport és a monetáris környezeti statisztikákkal és számlákkal foglalkozó munkacsoport.

(5) KÖVETKEZTETÉSEK

A Bizottság és a tagállamok továbbra is fejlesztik az európai környezeti számláknak a 691/2011/EU rendelet által létrehozott rendszerét, különösen az alábbiak révén:

- az adatok minőségének javítása és a hatékonyság növelése;
- jobb kommunikáció;
- újabb mutatók kidolgozása a felhasználói igények kielégítése érdekében; valamint
- annak felmérése, hogy szükséges-e az európai környezeti számlákat új prioritásoknak és területeknek megfelelően kiigazítani.